Philosophien der Kriminalliteratur adlı kitabı yıllar önce almış sonra bir köşede unutmuşum. Kitaplar arasında gözüme çarptı. Aldığım yıl üniversitede felsefe bölümüne yeni başladığım yılmış, adından dolayı ilgimi çekmiş olmalı.

Yazar önce neden felsefe değil de felsefeleri dediğini açıklıyor. İlerleyen sayfalarda Sherlock Holmes dahil birkaç tanınmış polisiye edebiyat kahramanı inceleniyor ve her birisi için farklı inceleme varmış.

İnsan önce, polisiye edebiyat ile felsefenin ne ilgisi olabilir, diye soruyor ve yazar da öncelikle bunu açıklıyor.

İlk ortak özellik, her ikisinin de gerçeği aramasıdır.

Polisiye edebiyatta suçluyu, felsefede ise belirli bir konuda gerçeği ararsınız.

Yazar belirtmemiş ama suçlu –tek kişiyse eğer- tektir, felsefede ise gerçek birden fazladır ya da diyelim yönteme göre değişebilir.

Her ikisinde de ortak özellik vardır: metafizik.

Soru vardır, cevap ise doğru mudur, belli değildir. Varsayımlardan hareket edersiniz, bunlar araştırma süreci içinde değişebilir ve bazen cevap bulunamaz. Soru kalır, cevap yoktur.

Polisiye edebiyatla felsefeyi birleştiren önemli yazar olarak Umberto Eco verilir. Kitap ise Gülün

Adı'dır. Kitabı okuduysanız burada cinayetin yanı sıra özellikle din felsefesi de vardır.

Kitabı almamda Sherlock Holmes hakkında incelemeyi içermesi de önemli oldu sanıyorum. Orta sondayım, yıl 1964 ve Sherlock Holmes Türkçe olarak ilk kez cep kitapları boyutunda yayınlanıyordu. Tamamını almıştım. Ders çalışmaz, bunları okurdum. O yaştaki bir insan için zekayı geliştirmekte müthiş denilebilecek bir içeriğe sahipti.

Sherlock Holmes yıllarında parmak izi tekniği bile bilinmiyor. Cinayeti çözebilmenin tek yolu olayları birbirine bağlamak ve doğru sorular sorarak araştırmayı ilerletmekti. Zaman 19. yüzyılın ikinci yarısıdır ve hangi öyküde olduğunu hatırlamıyorum ama bir belirlemeyi hiç unutmadım:

Nasıl dönemin tanınmış bir zooloji uzmanı olan Cuvier bulunan bir kemikten hareketle yüzyıllar önce yaşamış vahşi bir hayvanın iskeletini çıkarabiliyorsa, araştırmacı da tek olaydan hareketle bunun öncesi ve sonrasını çıkarabilir. Vardığı sonuçların doğruluğunu kontrol etmek zorundadır doğal olarak…

Şimdi düşünüyorum da yazar Conan Doyle neden Kant'a dolaylı olarak da olsa referans vermemiş diye soruyorum. Küçük kanıtlardan düşünerek gerçeğe ulaşmak ama ulaşılan gerçeğin doğruluğunu da kontrol etmek…

Gerçeği bir türlü bulamıyorsanız öykülerde adı konulmamıştı ama "olmayana ergi" denilen yöntem kullanılıyor. Doğru olması mümkün olmayan çözümler çıkarıldıktan sonra geriye kalan mutlaka doğru olmalıdır.

1964'te ortaokul bitirme sınavları vardı, dahası liseye bile sınavla giriliyordu.

Ders çalışmaz Sherlock Holmes okurdum, bir de yeni çıkan Pardayanlar ciltlerini…

Sınavlar hiç sorun olmadı. Hatta liseye giriş sınavı o kadar basitti ki sorulardan sıkıldığımı hatırlıyorum. Tek sorunum özel bir yeteneksizliğimin olduğu resim dersiydi, ondan geçersem

gerisi sorun değildi.

Bakalım, umarım araya başka konular girmez de kitabı bitiririm.